

Minna Antila, Jouko Hämäläinen

13.3.2013

836/90/2013
69/10/2013
 Sisäasianministeriö
 Hankepäällikkö Katariina Nousiainen
 PL 26
 00023 VALTIONEUVOSTO

Sisäisainministeriön lausuntopyyntö SM091:00/2011

Yhdenvertaisuussuunnittelun opas oppilaitoksille

Suomen kuntaliitto ry ja Kunnallinen työmarkkinalaitos kiittävät mahdollisuudesta antaa lausunto kyseessä olevassa asiassa. Lausunnossamme haluamme kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin.

Yleistä Oppaassa viitataan monissa osissa tasa-arvoon. Yleisessä kielenkäytössä tasa-arvolla tarkoitetaan tasa-arvolain mukaista miesten ja naisten välistä tasa-arvoa. Kun kyseessä on opas yhdenvertaisuussuunnitteluun, niin tasa-arvoviittausten tarpeellisuutta kannattaa harkita ja käyttää niitä ainoastaan silloin kun tarpeellista.

Oppaasta tulisi selkeästi käydä ilmi, että vastuu yhdenvertaisuussuunnitelman laatimisvelvollisuus on oppilaitosta ylläpitävällä kunnalla/kuntayhtymällä/työnantajalla. Sisäasianministeriö voi antaa yleisiä suosituksia suunnitelman sisällöstä. Kysely ei ole pakollinen työkalu suunnitelmaa laadittaessa, vaan huomioon tulee ottaa myös käytettävissä olevat resurssit.

Oppaan sisällöstä

Oppaan sivu 2

Oppaan sivulla kaksi toisessa kappaleessa kirjoitetaan, että;

"Viranomaiset ovat yhdenvertaisuuslain nojalla velvollisia tekemään kaikkea toimintaansa ja työnantajarooliaan koskevan yhdenvertaisuussuunnitelman (20.1.2004/21, 4 §)."

Yhdenvertaisuuslain 4 §:n mukaisesti:

Etnisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi viranomaisten tulee laatia suunnitelma (yhdenvertaisuussuunnitelma) siinä laajuudessa kuin kunkin viranomaisen toiminnan luonne sitä vaatii. Yleiset suositukset tässä momentissa tarkoitetun suunnitelman sisällöstä antaa sisäasianministeriö. (9.11.2007/978)

Oppaassa kirjoitettu ei vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä ja oppaan kirjaus tältä osin tulee korjata vastaamaan lain sisältöä. Edelleen tulee ottaa huomioon, että työnantajalle tai oppilaitokselle ei ole säädetty velvollisuutta laatia yhdenvertaisuussuunnitelma.

Oppaan sivu 7

Yhdenvertaisuuslain 3 §:n mukaan lakia ei sovelleta koulutuksen tavoitteisiin, sisältöön eikä koulutusjärjestelmään. Voidaan kysyä, onko yhdenvertaisuussuunnittelua koskevan oppaan lainsäädäntöpohjaa koskevassa osiossa tarpeen nostaa esiin koulutusta koskevan lainsäädännön koulutukselle asetettuja tavoitteita koskevat säännökset.

Oppaan sivu 8

Oppaassa käsitellään yhdenvertaisuuden edistämistä oppilaitoksessa. Yhdenvertaisuuslain 4 §:ssä säädetään viranomaisen velvollisuudesta edistää yhdenvertaisuutta. Pykälän 3 momentin mukaan viranomaisilla tarkoitetaan tässä pykälässä muun muassa kuntien viranomaisia. Kunnan viranomaisilla tarkoitetaan sellaisia kunnallisia elimiä, kuten kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, lautakunta ja johtokunta, joilla on oikeudelliseen normiin perustuvia tehtäviä ja toimivaltaa. Edelleen kiinnitetään huomiota siihen, että yhdenvertaisuuslaissa säädetystä yhdenvertaisuuden edistämisestä ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimisesta vastaa aina kuntalain mukaisesti kunta, ei oppilaitos.

Oppaan sivu 11

Yhdenvertaisuuteen liittyvässä käsitteistössä käytetään sivulla 11 termiä *”Moniperusteinen syrjintä”*.

Suomessa voimassa olevassa yhdenvertaisuuslaissa ei ole tätä termiä. Esitämme harkittavaksi, tuleeko tämä termi sisällyttää listaan.

Oppaan sivu 12

Yhdenvertaisuuteen liittyvässä käsitteistössä sivulla 12 määritellään *”Kohtuullinen mukautus”*.

Ehdotamme tähän lisättäväksi säännöksessä todetun ajatuksen, että;

”mikäli mukautus johtaisi kokonaisuutena harkiten kohtuuttomuuteen, työnantajalla tai koulutuksen järjestäjällä ei ole velvollisuutta mukautuksen suorittamiseen”

Oppaan sivut 13-15

Oppaan sivut 13-15 käsittelevät yhdenvertaisuussuunnittelua oppilaitoksissa. Yhdenvertaisuuslain mukaan etnisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi viranomaisten tulee laatia suunnitelma (yhdenvertaisuussuunnitelma) siinä laajuudessa kuin kunkin viranomaisen toiminnan luonne sitä vaatii. Pykälän mukaan yleiset suositukset tarkoitetun suunnitelman sisällöstä antaa sisäasiainministeriö. Yleisten suunnitelman sisältöä koskevien suositusten ohella lausuttavana oleva opas sisältää suosituksia myös suunnitelman toteuttamista koskevista menetelmistä kuten tiedonkeruumenetelmänä yhdenvertaisuuskyselyä koskevan kyselyrunгон sekä maininnan oppilaitoksen suunnittelutyöhön nimettävästä toimikunnasta. Oppaasta tulee selkeästi käydä ilmi, että on kuitenkin viranomaisen, tässä tapauksessa kunnan omassa harkinnassa, millä tavoin se yhdenvertaisuuslaissa säädetyn yhdenvertaisuuden edistämisvelvollisuuden ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimisvelvollisuuden menettelyllisesti toteuttaa. Oppaassa ei asiaa tule ohjeistaa enempää kuin lainsäädännössä edellytetään.

Oppaan sivu 15

Oppaan sivulla 15 kirjoitetaan, että;

*Muistatthan painottaa vastaajille kyselyn luottamuksellisuutta sekä sitä, että kyselyn tuottaman tiedon avulla **voidaan puuttua syrjintään** ja edistää kaikkien hyvinvointia oppilaitosyhteisössä.*

Sanamuodon valinnasta saa käsityksemme mukaan liian negatiivisen kuvan, eli siinä on jo valmiina oletettava, että oppilaitoksessa esiintyy syrjintää. Tämän kohdan voisi kirjoittaa neutraalisti. Esim. *mikäli kysely osoittaisi, että jonkinlaista syrjintää esiintyy, niin siihen voidaan puuttua tarvittavin toimenpitein.*

Oppaan sivu 16

Oppaan sivulla 16 kohdassa *Kyselyn tulosten hyödyntäminen* kirjoitetaan että;

"Keskeistä on, että kyselyn selkeimmät tulokset näkyvät lopulta yhdenvertaisuussuunnitelmassa tavoitteina ja toimenpiteinä."

Ehdotamme tähän kirjausta; *kyselyn avulla saatujen tulosten pohjalta yhdenvertaisuussuunnitelmaa voidaan kehittää parempaan suuntaan.*

SUOMEN KUNTALIITTO

Anneli Kangasvieri
johtaja, opetus ja kulttuuri

KT KUNTATYÖNANTAJAT

Sari Ojanen
neuvottelupäällikkö

